БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 114 (6143)
ИЮНИИН
7
СРЕДА
1950 он

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

Сэн 20 мүнгэн.

КОЛХОЗ БҮХЭН ӨӨРЫНГӨӨ САДТАЙ БОЛОЖО ШАДАХА

Өөрынгөө Эхэ оронние улам хүсэтэй, улам гоё һайхан болгохын түлөө советскэ хүн бүхэн, советскэ эрдэмтэ бүхэн үнэн сэдьхэлһээн тэмсэжэ байдаг. Тиимэ элитэ эрдэмтэдэй нэгэниинь ородой агууехэ биолог, байгаалиие гениальнаар шэнэдхэн байгуулагша Иван Владимирович Мичурин байһан юм. Арадай гүн дундаһаа гараһан энэ сэсэн ба шадабаритай эрдэмтэ хадаа өөрынгөө бүхы наһые арадай зол жаргалай түлөө, байгаалиие шэнэдхэн байгуулхын түлөө тэмсэлдэ үгэһэн байна.

«Манай орон газаашье талаараа бүхы дэлхэй дээрэ эгээн гоё һайхан орон байха ёһотой» гэжэ Иван Владимирович залуу үетэндэ захиһан байна.

Агууехэ эрдэмтын энэ захяае советскэ эрдэмтэд, садоводууд, мичуринецууд творческоор бэелүүлжэ, мичуринска агробиологическа наукын тугые туйлай дээрэ үргэбэ. Тэрэ наукын һургаалай ёһоор шэмэтэй ба амтатай эрхимэй эрхим үрэ жэмэсүүд, үлир ба овощно, техническэ ба декоративна ургамалнууд гансахан халуун орондо бэшэ, мүн хойто зүгэйшье районуудта үргэнөөр таригдадаг болоо. Энэ хадаа «бидэнэр байгаалиһаа үршөөл хайра хүлеэхэ ёһогүйбди; тэрээние байгаалиһаа абаха — манай зорилго мүн» гэһэн ородой агууехэ эрдэмтэ Иван Владимировичи Мичуринай һургаалай хэды ехэ хүсэтэй, хэды шэнээн ехэ удхатай байһыень баримтална.

Мүнөө үрэ жэмэсүүдые ургуулга, сад тарилга ба хүгжөөлгэ бүхы советскэ хүнүүдэй тон дуратай хэрэгүүдэй нэгэн болоод, советскэ правительство ба большевистскэ партиин, арадуудай агууехэ вождь нүхэр Сталинай саг үргэлжын туһаламжын ашаар хаа хаанагүй, хэзээдэшье үзэгдөөгүй ехээр хүгжөөгдэжэ байна.

Манай республика дотор Иван Владимирович Мичуринай, тэрэнэй эрхим шаби, элитэ академик Т. Д. Лысенкын заабаринууд илангаяа һүүлэй үедэ үргэнөөр бэелүүлэгдэжэ байна. Урдань эндэ ургадаггүй байһан үрэ жэмэсүүд таригдажа, мүнөө тон һайн үрэнүүдые үгэнэ. Республика соо үрэ жэмэсэй туршалгын станци бии болгогдоо. Зуугаад шахуу колхозууд өөһэдын садтай болонхой. Үрэ жэмэсые таридаг садоводуул, Жигульский, Дубровская, Малико, Черемисин, Капустин шэнги мичуринецууд республика соомнай жэлһээ жэлдэ олошоржо байна.

Тэдэнэй хэһэн олон жэлэй туршалгын хүдэлмэри хадаа Байгал шадаршье амтатай ба шэмэтэй томо яблоконуудые, элдэб олон үрэ жэмэсүүдые ургуулжа болохо юм гэжэ харуулна. Садоводуудай үүсхэлые дэмжэдэг ба нютаг дээрээ байһан бүхы арга боломжонуудые дүүрэн хэрэглэдэг колхозууд хадаа сад тарилгые үргэнөөр эрхилжэ, жэлһээ жэлдэ улам ехэ олзо доход олоно. Жэшээ болгон Бичурын аймагай «Красное знамя труда» колхозые абахада болоно. Энэ колхоз 17 гектар талмай дээрэ сад тарижа, тэрээнһээн гансахан үнгэрөөшэ жэлдэ 30 гаран мянган түхэригэй олзо олоһон байха юм.

Хэрбээ сад тарилгада манай республика дотор улам ехэ анхарал табигдадаг байгаа һаань, бүри ехэ амжалтануудтай байха байгаабди. Гэбэшье, үрэ жэмэс тарилгада хайша хэрэгээр хандаха, тэрэние тоохогүй ябадал мүнөө хүрэтэр үзэгдэдэг байһаар. Кяхтын, Сэлэнгын, Бичурын аймагууд сад тариха гүрэнэй түсэбтэйшье һаа, сад тариха материалнуудые — үрһэ хүрэнгые үрэ жэмэсэй туршалгын станциһаа абадаггүй байна. Тэрэнэй эсэстэ сад тарилгын түсэб зарим нютагуудта дүүргэгдэдэггүй, садай хойноһоо харууһа хэлгэ муу шанартай байна. Мүн мичуринска агробиологическа наукые улад зоной дунда нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри олон дутагдалнуудтай. Садоводуудые бэлэдхэхэ, һургаха ябадал баһал хангалтагүй.

Манай бүхы орон соо садоводствын туйлай үргэнөөр хүгжэжэ байхада, иимэ дутагдалнууд ябашье тэсэшэгүй. Манай зорилго хадаа сад тарилгаар гээгдэжэ ябаһан колхозууд ба аймагуудые урагшань татаха, сад тарилгын түсэбые заатагүй бэелүүлхэ, садоводуудые олошоруулха, тэдээндэ туһалха, мичуринска кружогуудые олон болгохо ябадал болоно.

Мүнөөдэр, Иван Владимирович Мичуринай наһа бараһанһаа хойшо үнгэрһэн 15 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байхадаа бидэнэр Бурят-Монголдошье садоводствые үзэгдөө дуулдаагүй үргэнөөр хүгжөөхэбди гэжэ үгэеэ үгэнэбди.

Колхоз, совхоз бүхэн, һургуули бүхэн өөрынгөө садтай байжа болохо, болохошье ёһотой!

СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ

Нэгэн хүсэлэнтэйгөөр ажаллана

Республикымнай нютагай промышленностиин предприятинуудаар социалистическэ мүрысөөн улам эршэмтэйгээр дэлгэржэ байна.

«Металлоширпотреб» заводой хүдэлмэришэд СССР-эй Верховно Соведэй сессиин нээгдэхэ үдэрые ажалай ехэнүүд амжалтануудаар угтахые эрмэлзэнэд.

Шэрэм шудхалгын ба механическэ цехүүдээр абаһан уялгануудаа уридшалан дүүргэһэн стахановецуудай тоо үдэр бүхэндэ олошорно. Тэдэнэй дунда дайнай һүүлэй табанжэлэй герой—слесарь Сыромятников ажалай үльгэр жэшээ харуулан, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тэрэ хадаа халаан бүхэндөө нормоёо 200 процент дүүргэнэ.

Железнодорожно районой промкомбинадай сабхишад солото стахановка Лидия Корабельниковагай үнэтэ үүсхэлые халуунаар дэмжэнхэй. Материал арбилха ба үйлэдбэриин үндэр бүтээсэ түйлаха талаар абаһан уялгануудаа бодото дээрэнь дүүргэжэ байна.

Эдэнэр үнгэрэгшэ май һара соо даалгабарита түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ. Тиихэ мүртөө хэдэн паар сабхиин хромово материал арбилбад.

К. Пашнев.

Темпээ улам шангадхана

Промкооперациин Управлениин «Победа» гэжэ олзоборилгын артельдэ СССР-эй Верховно Соведэй сессиин нээгдэхэ үдэрэй дүтэлхэ бүри мүрысөөнэй хүсэн улам шангадана.

Хубсаһа оёдог ба сапожно цехүүдэй коллективүүд хоорондоо мүрысэн хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар май һарынгаа даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргээ.

№ 2 цехын (начальнигынь нүхэр Оскорбина) оёдолшод стахановска вахтада жагсажа, хүдэлмэреэ поточно методээр ябуулна. Эдэнэр урдань артелиингээ 9 цехүүдэй эгээл гээгдэнги байһан аад, үнгэрһэн һара хахадай турша дотор үнэн сэхэ ажалаараа цехээрээ түрүү зэргэдэ гаража шадаба.

Энэ хадаа нүхэр Оскорбинагай шадабаритай хүтэлбэриин аша үрэ мүн. Тус цехынхид гансал үйлэдбэриин үндэр бүтээсын түлөө тэмсэнэ бэшэ, харин продукциин шанарай түлөө эдэбхи оролдолго ехээр гаргана. Стахановецууд — оёдолшод Лишукова, Шедрина ба бусад һайн шанартай костюмуудые оёдогоороо бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулна.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

Бурят-Монголой Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй зургаадахи сессиие 1950 оной июлиин 1-дэ Улан-Удэ городто зарлаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан. 1950 оной июниин 5.

Республиканска үрэ жэмэсэй туршалгын станцида.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Селекциин таһагай звено «Ранет пурпуровый» сортын яблониие томо үрэнүүдтэй мичуринска ба среднерусска сортнуудтай уражуулжэ байна.
М. Минеевэй фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

1950—1951 онуудта ороһото культурануудһаа бүхы дээрэнь шэниисын, хара таряанай, гречихын, пρосын, чумизын, кукурузын, рисэй, сахарна свёклын, лён-долгунецын, улһанай, наран сэсэгэй, лён-кудряшай, горчицын, клещевинын, соян, арахисай, кориандрын, тамхинай, махоркын, кок-сагызай, олон жэлэй болон нэгэ жэлэй ногоонуудай үрһэнэй ба хартаабхын үндэр ургаса хурааһанай түлөө колхозниггуудта, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олгохо ба тэдэниие СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха тухай

(Үргэлжэлэл, эхиниинь манай газетын 113-дахи номерто)

Нэгэдэхи группада — уһалагдадаг газар дээрэ сахарна свёкло таридаг районууд ороно;

хоёрдохидонь—Украинска ССР-эй, Молдавска ССР-эй, Грузинска ССР-эй, Армянска ССР-эй, Краснодарска хизаарай, Воронежско, Курска ба Тамбовско областьнуудай районууд;

гурбадахидань — СССР-эй бусад районууд.

Латвийска ССР, Литовско ССР ба Эстонско ССР-тэхи тарилгын талмайн доодо зэргын хэмжээе звеньевойнуудта 3 гектарһаа доошо бэшээр, таряанажалай бригадануудай бригадирнуудта—12 гектараар, колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономуудта—30 гектараар тогтооxo.

Ж. ЛЕН-ДОЛГУНЕЦЫН ВОЛОКНО БА ҮРҺЭ

	Областьнууд, хизаарнууд, республиканудай группа		Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олголго	Шагналга: Ленинэй орденоор	Шагналга: Ажалай Улаан Тугай орденоор	Шагналга: «Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальнуудаар	Энээнһээ доошо бэшэ номертой волокно	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд, МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба трактористнууд	I	волокно ба	8,5	7	6	4,5	12	Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономуудта—30.
		үрһэн	5	4,5	4	3,5	×	
	II	волокно ба	7	5,5	4,5	3,8	10	
		үрһэн	4,5	4	3,5	3	×	
Волокно абахын тула тарилга								
		волокно	12	9	7,5	6	16	Участково агрономууд ба механигуудта—150, тракторна бригадада—75
Үрһэнэй тарилга								
	I	үрһэн	7	5,5	5,0	4	×	
	II	үрһэн	6	4,5	4	3,5	×	
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригадануудай бригадирнууд, совхозуудай отделенинүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба трактористнууд	I	волокно ба	9	7,5	6,5	5	12	колхозууд ба совхозуудай бригадирнуудта—12, совхозуудай отделенинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ—50.
		үрһэн	5,5	5	4,5	3,5	×	
	II	волокно ба	7,5	6	5	4	10	
		үрһэн	5	4,5	4	3	×	
Волокно абахын тула тарилга								
		волокно	13	10	8,5	7	16	
Үрһэнэй тарилга								
	I	үрһэн	9	7,5	6,5	5	×	
	II	үрһэн	7	5,5	5	4	×	
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	I	волокно ба	10	8,5	7,5	5,5	12	4
		үрһэн	6	5,5	5	4	×	
	II	волокно ба	8,5	7	6	4,5	10	
		үрһэн	5	4,5	4	3,5	×	
Волокно абахын тула тарилга								
		волокно	14	11	9,5	8	16	
Үрһэнэй тарилга								
	I	үрһэн	10	8,5	7,5	6	×	
	II	үрһэн	8,5	7	6	4,5	×	
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	I	волокно ба	8,5	7	6	×	12	100
		үрһэн	5	4,5	4	×	×	
	II	волокно ба	7	5,5	4,5	×	10	
		үрһэн	4,5	4	3,5	×	×	
Волокно абахын тула тарилга								
		волокно	12	9	7,5	×	16	
Үрһэнэй тарилга								
	I	үрһэн	7	5,5	5	×	×	
	II	үрһэн	6	4,5	4	×	×	

Нэгэдэхи группада Великолукска, Владимирска, Вологодско, Горьковско, Ивановска, Иркутскэ, Калининска, Калужска, Кировскэ, Костромской, Московско, Новгородско, Новосибирскэ, Омско, Псковско, Смоленскэ, Тюменскэ, Томско, Ярославска областьнуудай, Алтайска, Красноярска хизаарнуудай, Чувашска АССР-эй, Белорусска ССР-эй ба Украинска ССР-эй районууд ороно;

Хоёрдохидонь — СССР-эй бусад районууд.

3. СРЕДНЕРУССКА УЛҺАНАЙ ВОЛОКНО БА ҮРҺЭ

		Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэзэргэ олголго	Шагналга: Ленинэй орденоор	Шагналга: Ажалай Улаан Тугай орденоор	Шагналга: «Ажалай шэн габьягай түлөө» гү, али «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальнуудаар	Энээнһээ доошо бэшэ номертой волокно	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд, МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба трактористнууд	волокно ба	9	7	6	4,5	6	Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономуудта—30, участково агрономууд ба механигуудта—150, тракторна бригадада—75
	үрһэн	6	5	4,5	3.5	×	
Үрһэнэй тарилга							
	үрһэн	9	7	6	4,5	×	
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригадануудай бригадирнууд, совхозуудай отделенинүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригадануудай бригадирнууд ба трактористнууд	волокно ба	11	9	8	6,5	6	колхозууд ба совхозуудай бригадирнуудта—15, совхозуудай отделенинүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ—50
	үрһэн	6,5	5,5	5	4	×	
Үрһэнэй тарилга							
	үрһэн	10,5	8,5	7,5	6	×	
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	волокно ба	12	9,5	8,5	7	6	5
	үрһэн	7	6	5,5	4,5	×	
Үрһэнэй тарилга							
	үрһэн	11	9	8	6,5	×	
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба механигууд	волокно ба	9	7	6	×	6	100
	үрһэн	6	5	4,5	×	×	
Үрһэнэй тарилга							
	үрһэн	9	7	6	×	×	

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

1950—1951 онуудта ороохото культуракуудһаа бүхы дээрэнь шэниисын, хара таряанай, грачихын, просын, чумизын, кукурузын, рисэй, сахарна свёклын, лён-долгунецын, улһанай, наран сэсэгэй, лён-кудряшай, горчицын, клещевинын, соякын, арахисай, кориандрын, тамхинай, махоркын, кок-сагызай, олон жэлэй болон нэгэ жэлэй ногоонуудай үрһэнэй ба хартаабхын үндэр ургаса хуряаһанай түлөө колхозникуудта, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэээргэ олгохо ба тэдэниие СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха тухай

(*Үргэлжэлэл*)

И. УРДА ЗҮГЭЙ УЛҺАНАЙ ШЭЛБЭ БА ҮРҺЭ

		Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэээргэ олголго	Шагналга: Ленинэй орденоор	Шагналга: Ажалай Улаан Тугай орденоор	Шагналга: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалдаа шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Энээнһээ доошо бэшэ номертой шэлбэ	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд, МТС—үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС—үүдэй участково механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	шэлбэ ба үрһэн	60	50	42	30	0,9	Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономуудта —60, участково агрономууд ба механигуудта —150, тракторна бригадада —75
		6	5	4,5	3,5	×	
Үрһэнэй тарилга	үрһэн	9	7	6	5	×	
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд, совхозуудай отделениnүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	шэлбэ ба үрһэн	70	58	49	35	0,9	Колхозууд ба совхозуудай бригадирнуудта -15, совхозуудай отделениnүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ—50
		6,5	5,5	5	4	×	
Үрһэнэй тарилга	үрһэн	10	8	7	5	×	
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	шэлбэ ба үрһэн	80	67	56	40	0,9	5
		7	6	5,5	4,5	×	
Үрһэнэй тарилга	үрһэн	11	9	8	6	×	
Совхозуудай директорнууд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	шэлбэ ба үрһэн	60	50	42	×	0,9	100
		6	5	4,5	×	×	
Үрһэнэй тарилга	үрһэн	9	7	6	×		

Уһалагдадаг газар дээрэ урда зүгэй улһанай үндэр ургасануудые хуряахадаа шэлбын ургалгын показательнууд хоёр дахинаар ба үрһэнэй ургалгын показательнууд 25 процентээр дээшэлүүлэгдэхэ байна.

К. УРДА ЗҮГЭЙ УЛҺАНАЙ ВОЛОКНО НОГООНООР ХЭРЭГЛЭЛГЭ

		Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэээргэ олголго	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	ШАГНАЛГА: Ажалай Улаан Тугай орденоор	ШАГНАЛГА: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалдаа шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Энээнһээ доошо бэшэ номертой волокно	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд, МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	волокно	16	13	11	8	6	Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономуудта — 30, участково агрономууд ба механигуудта—150, тракторна бригадада—75
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд, совхозуудай отделениnүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	волокно	19	15,5	13,5	10	6	Колхозууд ба совхозуудай бригадирнуудта —15, совхозуудай отделениnүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ— 50
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	волокно	21	17	15	12	6	5
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	волокно	16	13	11	×	6	100

Л. НАРАН СЭСЭГЭЙ

	Областьнууд, хизаарнууд, республиканудай группа	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэээргэ олголго	Шагналга: Ленинэй орденоор	Шагналга: Ажалай Улаан Тугай орденоор	Шагналга: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалдаа шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	I	24	21	20	18	90
	II	19	16	15	14	
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	I	27	24	22	20	45
	II	22	19	17	15	
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	I	30	27	24	21	10
	II	24	21	19	17	
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	I	23	20	19	17	Участково агрономууд ба механигуудта — 300, тракторна бригадада—150
	II	18	16	15	14	
Совхозуудай отделениnүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	I	25	22	21	19	150
	II	20	17	16	14	
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	I	24	21	20	×	300
	II	19	16	15	×	

Нэгэдэхи группада Украинска ССР-эй (Дрогобычска, Закарпатска, Львовско, Станиславска, Тернопольско, Черновицка, Измаильска, Волынска, Житомирско, Ровенско, Черниговскэ областьнуудһаа гадна, Молдавска ССР, Азербайджанска ССР, Армянска ССР, Грузинска ССР, Дагестанска АССР, Кабардинска АССР, Хойто-Осетинскэ АССР-эй, Краснодарска ба Ставропольско хизаарнуудай, Воронежско, Грозненско, Курска ба Ростовско областьнуудай районууд ороно;

хоёрдохидонь — СССР-эй бусад районууд.

М. ЛЕН-КУДРЯШАЙ ҮРҺЭ

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэээргэ олголго	Шагналга: Ленинэй орденоор	Шагналга: Ажалай Улаан Тугай орденоор	Шагналга: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалдаа шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	12	9,5	8	6	60
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	13	10,5	9	6.5	30
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	11	8,5	7	5,5	Участково агрономууд ба механигуудта — 150, тракторна бригадада—75
Совхозуудай отделениnүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	12,5	10	8,5	6,5	75
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	12	9,5	8	×	150

Н. ГОРЧИЦЫН

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэээргэ олголго	Шагналга: Ленинэй орденоор	Шагналга: Ажалай Улаан Тугай орденоор	Шагналга: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалдаа шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	12	9,5	8	6	60
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	13	10,5	9	6,5	30
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	11	8,5	7	5,5	Участково агрономууд ба механигуудта—150, тракторна бригадада—75
Совхозуудай отделениnүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	12,5	10	8,5	6,5	75
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	12	9,5	8	×	150

О. КЛЕЩЕВИНЫН

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэээргэ олголго	ШАГНАЛГА: Ленинэй орденоор	ШАГНАЛГА: Ажалай Улаан Тугай орденоор	ШАГНАЛГА: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалдаа шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	14	11	9,5	8,5	60
Колхозууд ба совхозуудай таряанажалай бригаданuудай бригадирнууд	16	13	11	9,5	30
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	18	15	13	10,5	10
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	13	10	9	8	Участково агрономууд ба механигуудта — 150, тракторна бригадада—75
Совхозуудай отделениnүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	15	12	10,5	8,5	75
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	14	11	9,5	×	150

П. СОЯЫН

	Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэээргэ олголго	Шагналга: Ленинэй орденоор	Шагналга: Ажалай Улаан Тугай орденоор	Шагналга: „Ажалай шэн габьяагай түлөө" гү, али „Ажалдаа шалгарһанай түлөө" медальнуудаар	Тарилгын бүхы талмай дээрэһээ, зүгөөр энээнһээ доошо бэшэ байха (гектараар)
Колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба агрономууд	20	17	16	14	60
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд	22	19	18	16	30
Колхозууд ба совхозуудай звеньевойнууд (үргэн рядтайгаар тарилга хэхэдэ)	24	21	20	17	10
МТС-үүдэй ба районуудай хүдөө ажахын таһагуудай участково агрономууд, МТС-үүдэй участково механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	19	16	15	13	Участково агрономууд ба механигуудта — 200, тракторна бригадада—100
Совхозуудай отделениnүүдэй (фермэнүүдэй) эрхилэгшэд, агрономууд, механигууд, тракторна бригаданuудай бригадирнууд ба трактористнууд	21	18	17	15	100
Совхозуудай директорнүүд, ахалагша агрономууд ба ахалагша механигууд	20	17	16	×	200

(*Үргэлжэлэлынь удаадахи номерто гараха*)

„Бидэ байгаалиһаа хайра хүлеэхэ ёһогүйбди; тэрээниие байгаалиһаа абаха — манай зорилго"

(И. В. Мичурин)

МИЧУРИНАЙ ЗААҺАН ЗАМААР

Байгаалиие хубилгаха талаар Иван Владимирович Мичуринай худэлмэринүүд намайе ехэтэ һонирхуулдаг байгаа. Тиин, би өөрөө 1938 онһоо сад тарижа эхилээ һэм. Эгээн түрүүн малина болон бусад жэмэстэ культурануудые тариһан ба саашадаа улам дүршэлтэй болоһоо, урэтэ мододые үшөө олоор тариһан байнаб.

Урдань Байкало-Кударада иигэжэ хэлсэдэг һэн: «Манай эндэ сад тариха гээшэ дэмы хэрэг, урэ жэмэс набашье ургахагүй». Теэд, иимэ бодолнууд И. В. Мичуринай һургаалаар эрид буруушаагдаа. Мичуринецууд —опытнигууд манай республикын сагай уларилай эрхэ байдалда урэ жэмэстэ сад амжалтатайгаар ургуулжа болохо гэжэ өөһэдынгөө бодото ажалаар харуулаа.

Манай садай жэмэстэ ургамалнууд 1940—41 онһоо, урэтэ модод 1946 онһоо ургаса угэжэ эхилээ һэн. 1947 ондо садайнгаа гектар бүриһөө 10 центнер, 1949 ондо — 15 центнер урэ жэмэсүүдые хуряагаабди. Суглуулһан урэ жэмэсүүдые худалдажа, манай колхоз 12 мянган түхэригэй олзо доход оруулаа.

Багахан талмайтай сад болбол худэлмэришэ хүсэ ба материалнуудые ашагтайгаар, дүүрэнээр хэрэглэхэ, ажалай эмхидхэлые зүбөөр табиха арга боломжо багаар олгодог гээшэ. Тиимэһээ манай колхоз садайнгаа талмайе 3,5 гектар хүрэтэр үргэдхэжэ, урэ жэмэстэ культурануудай үндэр баян ургаса хуряадаг болохо гэжэ шиидээ һэн. Энэ зорилгоор 1950 оной хабар Бурят-Монголой урэ жэмэсэй станциһаа саженецууд абтажа, һуулгагдаһан байна.

Урэ жэмэстэ мододой үндэр ургаса хуряахын түлөө тиимэ онсо тусгаар юумэ хэгдээгүй. Үндэр ургаса имагтал урэ жэмэстэ мододой хойноһоо харууһалгые һайнаар эмхидхэһэнэй, мододые тойруулан газарынь һайнаар элдүүрилһэнэй, наг шэбхээр үтэгжүүлһэнэй, уһалһанай, ургасын дайсадтай тэмсэһэнэй болон бусад худэлмэринүүдые таһалдалгүй дүүргэһэнэй ашаар туйлаабди.

Саднай хашаалаатай ба һалхинай ехээр үлеэдэг зүгһөө гурбан рядтайгаар һуулгагдаһан сад хамгаалгын модото полосагаар халхабшатай юм. Энэ полосада уляаһан, нарһан, акаци, ильма гэжэ модод ороно. Сэсэглэлгын үедэ мододой һайнаар урэжүүлэгдэхын түлөө садай территори дээрэ зүгын бүлэнүүдые байлгадагбди.

Манай сад дотор ранеткэнүүдэй «Ранет пурпуровый», «Непобедимая греля» ба бусад, полукультуркэ — «Минезотта», «Анисик Копылова», «Желтый челнон» ба бусад сортнууд бии. Эдэ сортнуудай үрэнүүд амта һайнтай байдаг. 1950 ондо томо урэтэй, газар дээгүүр таран ургадаг мичуринска яблокануудай «Славянка», «Пепин шафранный», «Бельфлёр китайка» ба бусад сортнуудые һуулгаабди.

Урэ жэмэстэ сад тарилгаар энэ үдэы амжалтануудые имагтал агууехэ эрдэмтэ—биолог И. В. Мичуринай һургаалаар туйлаабди. Бии байһан дутагдалнуудаа усадхажа, колхозно урэ жэмэстэ садаа хүгжөөхэ ба үргэдхэхэ худэлмэринүүдые саашадаа улам ехэ далайсатайгаар ябуулха, урэ жэмэсүүдые элбэг ехээр суглуулхын түлөө тэмсэхэ байнабди.

Ф. Капустин, Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой садовод-опытник.

Республикаая урэ жэмэстэ садаар бурхөөе!

Манай социалистическэ хүдөө ажахын амжалтанууд имагтал дэлхэй дээрэ эгээн түрүү, эгээн бодото, мичуринска агробиологическа наукын ашаар туйлагдана. Агууехэ биолог-дарвинист-материалист И. В. Мичурин болбол ургамалнуудай ажамидарал ба хүгжэлтые гүнзэгыгөөр ойлгоһон, тэрэниие научна аргаар хубилгажа, хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулжа шадаһан байна. Урэ жэмэстэ ургамалнуудай шэнжэ шанарые хубилгаха талаар тэрэнэй принципүүд ба дүй дүршэлынь угаа ехэ биологическа удхашанартай байжа, хүдөө ажахын мүн бусадшье һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байха юм.

«Бидэ байгаалиһаа хайра хүлеэхэ ёһогүйбди; тэрээниие байгаалиһаа абаха — манай зорилго» гэжэ И. В. Мичуринай хэлэһэниинь колхознигууд ба научна хүдэлмэрилэгшэдэй дайшалхы уряа болоһон байна.

И. В. Мичуринай һургаал манай эрдэмэй алтан фондодо орожо, наукые баяжуулһан ба социалистическэ садаа шэнэ сортнуудаар баяжуулха хэрэгтэнь үргэн ниитэ ажалшадай зэбсэг болоһон байна. Мичуринска наука болбол үнэхөөрөө арадай наука болоо. Советскэ Союз дотор хаанашье И. В. Мичуриниие дагагшадые харахат. Мичуринецууд-туршалгашад байгаалиие хубилгаха хүдэлмэри хаанашье манай орон дотор ябуулна. Имагтал олон тоото мичуринецууд-туршалгашадай ашаар, туршалгын ба научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүтэлбэреэр богонихон болзор соо энээнэй урда тээ садгүй байһан газарта сад тарилга хүгжөөгдэһэн байха юм. 10—15 жэлэй саада тээ Урал ба Сибирьтэ нэгэшье гектар сад үгы байгаа һаа, мүнөө эндэ олон мянгаад гектараар тоологдоно. Жэшээлхэдэ, Красноярска хизаарта мүнөө 4000 гектар сад бии. Зүгөөр тэрэнэй 1200 гектарынь сибириин байгаалиин ба сагай уларилай тон шэрүүн эрхэ байдалтай Минусинска райондо юм. Тиигэбэшье, эндэхи колхознигууд мичуринска сортын томо урэтэй яблокануудые ургуулна.

Мүн тэрэшэлэн, манай республикын колхозуудта сад тарилга үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ байна. Жэшээнь, 1949 оной турша соо ба 1950 оной хабарай турша соо урэ жэмэсэй станциин питомник 99181 хэһэг урэ жэмэстэ культурын залуу эшэнүүдые колхозуудта худалдаһан, 1950 оной гансал хабарай турша соо 35 колхозууд питомнигһоо залуу мододые абажа, садуудые тариһан ба тиихэдэ зарим колхозууд 2—3 гектар ба тэрээнһээ дээшэ урэ жэмэстэ садуудтай болонхой.

Тиихэдэ Бичурын аймагай «Красное Знамя труда» колхоз 17 гектар садтай юм. Энэ садынь һайн ургаса үгэдэг. Сэлэнгын аймагай «Социализм» колхоз 4 гектар садһаа, Мухаршэбэрэй аймагай «Красный Заган» колхоз 3 гектар садһаа (садовод Ф. Филатов) урэ жэмэсэй һайн ургаса хуряана. Мүн «Улаан Эрхирик» колхоз 5 гектарһаа дээшэ садтай юм. Тэрэнь үнгэрэгшэ жэлдэ һайн ургаса үгөө һэн. Мүнөө энэ колхоз үшөө 20 гектар сад тарихын түлөө бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байна. Колхозойнгоо дэргэдэ плодово культурануудай сортнуудые туршалгын хүдэлмэри эмхидхэнхэй.

Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой садовод Ф. Капустин болбол колхозойнгоо садые жэлһээ жэлдэ үргэдхэжэ, 1949 ондо 3,5 гектар садтай болоһон ба байгша оной хабар мүн лэ олон эшэнүүдые абаашаһан байна. Нүхэр Капустин жэл бүри яблокын ба жэмэсүүдэй һайн ургаса суглуулдаг. 1949 ондо тус колхоз 26 центнер яблока худалдаа һэн. Мүн Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 1941 онһоо һайн садтай болонхой. Эндэхи садовод Д. Степанов нёдондо 21 центнер яблока суглуулаа.

Колхозно сад тарилгын хүгжэхэтэй хамта, үмсын сад тарилга республика дотор үргэнөөр дэлгэрээ. Садоводууд сад тарилгаар зохёохы ехэхэн ажал хэнэ. Тэдэнэй дунда сад тарилгаар үнэхөөрөө ехэ ба һонирхолтой ажал ябуулдаг мичуринецууд бии. Жэшээлхэдэ, Мысовая станциин хүдэлмэришэн нүхэр В. Черемисин һайн садтай юм. Тэндэнь томо урэтэй ранет болон бусад яблоканууд, уссурийска слива, груша, вишня, малина, крыжовник ба гүлзөөргэнэ һайнаар ургадаг ба һайн ургаса үгэдэг. Тиихэдэ Баргажанай аймагта садовод нүхэр Малико, Түнхэнэй аймагта—нүхэр Канончик, Кяхтын аймагта—нүхэр Васильев болон бусад өөһэдынгөө садууд соо томо урэтэй яблокануудые, виноград болон ондоо һонирхолтой культурануудые тариха талаар ехэхэн хүдэлмэринүүдые хэнэ. Тэрэшэлэн, Улан-Удэ городто, ПВЗ-дэ сад тарилгада дурлагшад тон олон юм. Тэдэнэр урэ жэмэсэй питомнигто саг үргэлжэ ерэдэг, тэрэнэй ажалаар һонирходог байна. Гадна, республикын һургуулинууд, организацинууд ба МТС-үүд урэ жэмэстэ сад таридаг болонхой.

Манай республика дотор сад тариха хүсэлнүүд ба арга боломжонуудшье, мүн түрүүшын муу бэшэ амжалтануудшье бии. Республикаяа урэ жэмэстэ садаар бурхөөхын түлөө мичуринецууд-туршагшадай хүдэлмэриие улам үргэдхэхэ, улам урэ ехэтэй болгохо, энэ зорилгоор колхозууд ба совхозуудай, заводууд ба һургуулинуудай дэргэдэ мичуринска кружогуудые, городуудта ба аймагуудай центрнүүдтэ мичуринска обществонуудые байгуулха шухала.

В. Тюменцев, урэ жэмэсэй туршалгын станциин директор.

Ю. Болотский, научна хүдэлмэрилэгшэ.

Ч. НАМЖИЛОВ

ЗОЛТО ХАНИНАР

(Садоводой үгэһөө)

Дурдам торгон тэрлигтэй
Дурлама дүүхэй бэшэл даа:
Ягаахан шарайень харыта —
Яблониин жэмэстэй эшэл даа.

Нарата Грузиин айлшан
Нютагтам зөөжэ түбхинөө.
Харахан нюдатэй мойһон
Хүршэнь болоол мүнөө.

Садтаа анхан һуулгахадам
Сажан зайтай һэн хоорондоо:
Амтан үнэрөө андалдан,
Алим жэмэвээ ниилүүлшоо.

Үглөөнэй сэлмэг агаараар
Үдхэн набшаень сэлинхэй.
Үелһэн эжэл ханинараа
Улам хөөрэшөөн таалаһайб!

Энээхэн модод эдеэшэн,
Эшэ үндэһөөрөө нэгэдэнхэй:
Эхэ оронойм наран шэнги
Элшэ дулаан хаанаш үгы.

Би И. В. Мичуринтай уулзаа һэм

(Урэ жэмэстэ садай туршалгын станциин главна агроном Б. Жигульскитэй хөөрэлдөөн)

Арадай агууехэ вождь В. И. Ленинэй үүсхэлээр 1923 ондо Москва городто Бүхэроссийска хүдөө ажахын ба кустарно-промышленностиин нэн түрүүшын выставкэ болоһон байгаа. Энэ выставкэдэ залуу советскэ Россин газар бүхэнһөө түлөөлэгшэд ерэһэн байна. Би студент байхадаа Сибириин түлөөлэгшэдэй тоодо оролсожо Иркутск городһоо Москва ошоо һэм.

Выставкэдэ Тамбовско губерниин павильон хүн бүхэниие угаа ехээр һонирхуулһан байна. Иван Владимирович Мичурин өөрынгөө экспонадуудые асаржа эндэ ерэһэн байгаа. Экспонадууд соонь манай урдань хаража үзөөгүй элдэб сортын жэмэсүүд бии һэн. Бидэ аяар холын Сибирьһээ ерээшэд иимэ томонууд яблокануудые, сливануудые, грушануудые болон бусадые яажа ургуулаа гээшэб гэжэ гайхахын ехээр гайхахадаа Иван Владимировичтай хөөрэлдэжэ, тэрэнэй дүй дүршэлынь заалгажа абаха гэжэ шиидэһэн байгаабди.

Суута садоводтой уулзахадамнай тэрэ хадаа юрын лэ үбгэн байгаа һэн. Тиин, бидэндэ урэ жэмэстэ модонуудые ургуулха тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө бэлэй. Бидэ нилээд олон асуудалнуудые һуража, тодо харюунуудые абаа һэмди. Жэшээлхэдэ, би Сибириин хүйтэн уларилда урэ жэмэсүүдые тарижа болохо гү гэжэ нүхэр Мичуринһаа асуугаа бэлэйб. Тиихэдэмни танай тэндэ мининхидэл адли жэмэсүүд заатагүй ургаха. Өөһэдынгөө тэндэ шэнэ сортнуудые бии болгохо ёһотойт гэжэ тэрэ хэлэһэн байгаа.

Мүнөө советскэ гайхамшагта эрдэмтэ Иван Владимирович Мичуринай тиихэдэ манай асуудалнуудта харюусаһан үгэнүүдынь үнэнтэ байдал дээрээ хаража байнабди. Бурят-Монголой хэдэн олон нютагуудта урэ жэмэстэ садууд һалбараа.

Манай урэ жэмэстэ садай туршалгын станци элдэб олон янзын урэ жэмэсүүдые ургуулжа тэдээнһээ һайн ургаса абан, Иван Владимирович Мичуринай заабаряар улам урагшаа ябажа, сад сэсэглигээ улам хүгжөөхэмнай лабтай.

Өөһэдын садуудтай болое

Манай булэ мүнөө 1011 дүрбэлжэн метр урэ жэмэстэ садтай. Энэ садые анханда минии эсэгэ 1914 онһоо тарижа эхилһэн юм. Тариһан модод түрүүшын үбэлнүүдтэ забайкальска шэрүүн хүйтэниие тэсэнгүй, ехэнхидээ хүлдэдэг байгаа. Тиигэбэшье, хэдэн жэлэй нэтэрүү оролдолгоор саднай һалбаржа, урэ жэмэс үгэдэг болоо һэн.

Мүнөө манай садта яблони, груша, слива мэтын ургаса үгэдэг болоһон хамта 46 урэтэ модод, мүн тэрэшэлэн гүлзөөргэнэ, малина, крыжовник мэтын жэмэстэ культуранууд ургана. Жэшээнь, иимэнүүд сортнууд бии гэбэл: ранет яблониин—«Тунгуска», «Гибрид Кащенко», «Бабрянка», «Пензенскэ райка», «Шара наливной» болон бусад, газар дээгүүр таран ургадаг яблониин—«томо урэтэй сибирскэ синап», «Мичуринай суй слепер» гэжэ сортнууд, «уссурийска груша», «уссурийска шара слива», абрикос ба «Саксонка», «Лакстон нобель», «Королева виктория» сортын гүлзөөргэнэ, «Мольбро», «Хүйтэндэ тэсэмгэй красноярска» гэжэ сортын малина болон бусад бии.

Манай сад дотор ургадаг урэ жэмэстэ модод барандаа һайнууд, хоорондоо зүб зайтай, үбшэндэ дайрагдаагүй, баян ургаса үгэдэг байна.

Жэшээлхэдэ, «Непобедимая грель» гэжэ сортын яблони жэл соо 50 килограмм, «Тунгус» —80—100, «Гибрид Кащенко»—30—50, «Багрянка»—50—60, «Пензенскэ райка»—40—45 килограмм ургаса үгэдэг байха юм. Тиихэдэ газар дээгүүр таран ургадаг яблонинууд «Мичуринай суи слепер» —30—40 хэһэг яблока, «Сибирскэ синап» — 20—30 хэһэг яблока, «Уссурийска груша»—200 хэһэг груша үгэдэг гэхэ мэтэ. Жэмэстэ культурануудһаа: малинын «Красноярска» сортын һөөг бүхэнһөө 518 грамм, «Мольбро» сорт—300—250 грамм, крыжовник һөөг бүхэнһөө 6,5 килограмм, гүлзөөргэнэ — дүрбэлжэн метрһээ—4000 грамм ургаса абтадаг байна.

Урэ жэмэстэ культурануудай иимэ ургаса имагтал ородой агууехэ эрдэмтэ И. Мичуринай һургаалаар түрүү агротехникые бэелүүлһэнэй ашаар туйлагдаа. Агротехническэ харууһалгын талаар иимэнүүд юумэ хэгдэдэг гэбэл: эртэ хабар, саһанай хайлажа байха үедэ мододые хүйтэнһөө хамгаалхын тулада шабарта зуурагдаһан известкоор сагаададаг, мододой урэнүүдэй задарха үедэ үхэһэн, хатаһан мүшэрнүүдыень оголжо хаядаг, модонуудые тойруулан газарынь элдүүрилдэг, бог буртаг ногоонуудыень түүдэг, урэнүүдэй бии боложо эхилхэ үедэ нэмэлтэ тэжээл (фекалий 8 литр уһанда 2 килограмм) үгэдэг байнабди. Нэмэлтэ тэжээл 2 удаа, зүгөөр июлиин 15-һаа хожом бэшэ үгэдэгби. Үбэлэй үедэ урэ жэмэстэ модонуудые («Мольбро» сортын малинаһаа гадна) ямаршье дулаан юумээр хушадаггүй, халхабша хэдэггүй байнаб. Хэрбээ урэ жэмэстэ модонуудые анханһаа имээр һургаагүй һаа, тэдэ хододоо дулаалалгые эрижэ байха бшуу.

Зундаа урэ жэмэстэ модонуудай дайсад—хорхой сохонуудтай тэмсэхын зорилгоор, сад хулар тахяануудые олоор табидагбди.

Олон жэлэй хүдэлмэриин минии дүршэл хадаа Забайкальеын сагай уларилай эрхэ байдалда гансашье ранеткэнүүдые бэшэ, мүн баруун зүгэй томо урэтэй яблока болон бусад мододые тарижа, ажалшан бүхэнэй булэ урэ жэмэстэ һайн садтай боложо шадаха байна гэжэ харуулна. Нүхэд колхознигууд, хүдэлмэришэд ба интеллигентнэр өөрын урэ жэмэстэ садуудтай болое!

В. Черемисин.

Бабушкин городто ажаһуудаг албахаагша.

Эдир мичуринецуудай станци

Академик Обручевой нэрэмжэтэ Кяхтадахи музейн хашаан соогуурань хуһан, нарһан, мойһон, үшөөһэн, үлир модод олоороо ургажа байнад. Мододто хадаатай хабтагайханууд харагдана. Тэдэ хабтагайханууд дээрэ ороононууд хилээмэнэй бутархайнууд хэбтэнэ. Үдхэнөөр ургаһан модод соогуур шубуухайнууд шууяа татажа ёһотой хүбшэдээ ябаһандал болоно. Энэ хадаа эдир мичуринецуудай станци мүн.

«Туршалгын участок» гэжэ гаршагтай ехэхэн талмай сооһоо үхибүүдэй соготой баяртай дуу абяанууд соностоно. Тэдэнэр эдир натуралистнар-мичуринецууд гээшэ. Тус музейн научна хүдэлмэридэ үхибүүд угааехэ туһа хүргэдэг юм. Мүнөө тэдэнэр олон һөөг бургааһадые тоолоно, эдэ таримал мододой нэрэнүүдые хабтагай дээрэ шэнэлэн бэшэжэ байна.

Эндэ туршалгын участок 1936 ондо бии боложо эхилээ һэн. Түрүүшын үдэрһөө хойшо элдэб түрэлэй жэмэсүүдые таридаг, туршадаг һэн. Эндэ зургаан сортын малинанууд, гурба гурбан сортнуудай крыжовнигууд, вишнинүүд, гүлзөөргэнэ болоод «Анис», «Дичок», «Ута», «Омск 44» гэжэ үлирнүүд мүнөө бии. Тэдэ жэмэсүүд эндээ түбхинэн нютагжажа угаа олон тоотой болоо. Эдир мичуринецууд ойрын колхозуудта жэмэсүүдэй һөөгүүдые абаашажа бэлэглээд, һуулгажа үгэдэг юм. Эндэ гансал жэмэсүүдтэ туршалга хэгдэдэг бэшэ. Музейн садай нэгэ буланда манай Бурят-Монголдо ургадаг олон түрэлэй үбһэ ногоонууд таригданхай. Тэдэнэр эм буйлуулхада ехэхэнээр хэрэглэгдэдэг байна.

Бишыхан талмай дээрэ, малай тэжээл болодог «Теф» гэжэ ногоон ургана. Энэ хадаа ган гасуурһаа айдаггүй юм. Тэрэнэй уг гарбалынь урда Америкын элһэн талада ургадаг зэрлиг ногоон һэн. Тэндэһээ энэ ногоое Кубанска туршалгын станци асаржа, культивировалжа эхилһэн байгаа. Кяхтадахи музей 1949 ондо Кубаньһаа энэ ногооной үрһые асаржа тариһан байна. Мүнөө тэрэнь һурагшадай оролдолгоор һайнаар ургажа захаланхай.

«Теф» ногоон хиидэжэ, нүүжэ ябадаг элһэн хурьһые барижа тогтоодог юм. Тэрэ угаа үдхэнөөр 120—130 сантиметр утаар, бүри уһалуулангүйгөөр ургадаг. Манай эндэ энэ ногоое жэлдээ хоёр дахин сабшахаар байха. Мүн «Теф» ногоон манай республикын элһэтэй газар нютагуудта элбэгээр хэрэглэгдэхээр хараалагдана.

Олон залаатай шэнисэ «Теф» ногоонтой зэргэлээд ургана. Натуралистнууд энэ шэнисые эгээл түрүүшынхеэ нёдондо жэлдэ тарижа захалһан юм. Энэ шэнисын дунда зэргын колосһоо 4,5 грамм тарян гараһан байна. Тиихэдэнь академик Т. Д. Лысенкын туршалгаяа хэдэг Ленинскэ Горка гэжэ газарта тариһан шэнисын дундуур колосһоо 6 грамм тарян гарадаг юм. Мини сортын шэнисэһээ 1 гү, 1,5 грамм тарян абтадаг. Энэ олон залаата шэнисые Забайкальеда тарижа боломоор гэжэ академик Долгушин баталан хэлэһэн байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн баримтанууд хадаа эдир мичуринецуудай станциин ехэхэн амжалтанууд тухай гэршэлнэ. Тэдэнэрэй зондо аша туһатай энэ хүдэлмэреэ бүри үргэнөөр, бүри ашагтайгаар саашадаа ябуулхань найдамтай.

Д. Мадасон

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой садовод И. Кравцов (зүүн гарһаа) нёдондо таригдаһан малинын һөөгүүдые үзэжэ байна. Республиканска урэ жэмэсэй туршалгын станциин селекциин таһагые дагаша Л. Дубровская Заиграйн аймагай «Улаан Эрхирик» колхозой гэшүүдэй дунда агууехэ эрдэмтэ — биолог, байгаалиие хубилгагша И. В. Мичуринай ажабайдал ба ажал-ябуулга тухай хөөрэлдөө үнгэргэжэ байна. Республиканска урэ жэмэсэй туршалгын станциин экспериментальна үйлэдбэриин ажахын агроном Б. Жигульский яблоциин дэргэдэ. М. Минвеэй фото.

Фельетон

Хоёр хүйхэрнүүд

Зумбараа агнажа ябаһан хоёр ухибүүд юрэ бусын юумэ харажархиба:

— һөө, харыш, харыш! Инхэдээ энэ машина яажа ябана гээшэб?!

— О, ёо, ёо! Шүүд лэ урбалдашан алдаба! Ямар тэнэшэһэн шофер гээшэб?!

Ашаанай арьягар машина харгыгүй хадада гарашанхай, ондого сондого, хэлбэгэ халбага буун, бии бүхы шадалаараа гүйжэ, хонидые түгэшэтэрынь намнажа ябана. Бүрһылдэжэ манаршаһан нюдэтэй хоёр шофернууд тэрэнэй кабина соо ээдэлдэнхэй хэлээр шашалдажа ябаһан байгаа.

— *Хэ—нэ—ээшье хо—ни—ин* байг ха—маагүй. да—руул гэ—нэб! Мя—хха э—эдихэ гэл—сээ ха—ямбибди.

Уданшьегүй тэрэ машина нэгэ хони низа дараад, тэндэ ошожо зогсошобо. Кабина сооһоонь хоёр һогтуушуул гараад, ухэжэ ядажа таршалан хэбтэһэн хониной хүзүүень булга мушхаһан бэеэрээ кузов дээрээ хаяжархёод, гүйлгэлдэжэ гүбөөгэй саагуур далда орошобо...

Үдэшэнниинь Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой шофер Буданима Митыпович Буянтуевай гэртэ хоёр хани нүхэд— Буянтуев өөрөө, тэрээнэй айлшан, Сүхын МТС-һээ ерэһэн шофер Батуев Цыретор Доржиевич гэгшэд сквородагаар дүүрэн мяха шаруулан хайнууд, рюмкэнүүдые хойно хойноһоонь дарахынгаа забһарта, һогтуу хоолой ниилүүлэн бүрхирэлдэнэ:

Дүүрэн, дүүрэн хэжэ үгыта,
Дүлэтэйл харань гэхэгүйлби,
Дүгэлөөд намдаа һуужа үгыта
Дүүнэр байна даа гэхэгүйлби...

Тэдэнэр табэрилдэжэ, таалалдажа байхынгаа хажуугаар шэбэнэлдэнэ:

— Бурхан үзэг, хэншье мэдэнгүй, хэдэгэнэйншье халхангүй дүүрэбэ гээшэ.

— Улаан хэлээ сагаан шүдэнэйнгөө *саана хабшажа шадаха лаб*заш, Цыреторин?

— Юуыеншье хэлээбши даа, Буданимамни... Үшөө нэгэ нэгые *даражархиял дөө...*

Энэ үедэ тус колхозой нэгэ колхозница, хонинойнгоо, шонодошье эдюулһыень, төөрижэшье арилһыень мэдэхээ болишоод, хүлэйнгөө эсэшэтэр бэдэржэ, хэлэнэйнгээ шалашатар һурагшалжа ябаа һэн. Теэд, һүүлгүй шононуудай хомхой хото соо хонинойнгоо хайлажа, архиин холисо боложо байһыень тэрэ хаанаһаа мэдэхэ бэлэй.

«Мэшээг соо шубэгэ нюужа болохогүй» гэһэн ород арадай оньһон үгэ бии. Буянтуев, Батуев хоёрой «нюуһан шубэгэ» газаашаа гаража ерэбэ. Мушхэлгэ, мүрдэлгэдэ орожо. балшыса баригдаһан тэдэнэр мэхэ хэрэглэн мэндэ бүтэн гаралсаха гэжэ шиидэбэ.

Тиин Буянтуев нэгэ хони хүтэлжэ асараад, колхозницын гэрэй богоһын хажууда уяжархёод, гэртэнь ороба. Колхозницын нюдэ руу сэхэ хараха аргагүйдэһэн Буянтуев түмэр решётко соо һаб һаяхан хаалгаһан шонын маягаар нюдэеэ иишэ тиишэнь тэрьелүүлэн байжа, «архиин һогтуугаар нимэ юумэ болошоол даа, хайралыш, хэшээгыш, ойлгоосоёл» гэжэ байжа харахаһаа жэрхэштэйгээр хабиганан, шарбалзан, мэхэтэй муухайгаар мэһэлзэн байба.

Колхозница хатуу шанга, үнэн сэхэ хүн тула тэрэнэй ургаданшье, урьхаданшье оробогүй.

— Инмэ бузар булай, жэгшүүритэ муухай юумэ хэжэрхёод, — гэжэ ууралхыса уурлаһан колхозница шүдөө зууп хэлэбэ, — уһан cooһoo норонгүй, гал cooһoo дүрэнгүй гарахабди гэжэ һанаа гүт? Үгыхэн даа! Үнэн сэхэ колхознигуудай, советскэ хүнүүдэй шоо үзэлгэһөө, дураа гуталгаһаа зайлан харайлдажа хэзээшье шадахагүйт! Тэдэнэр жэгэндээрһэн таанарай жэгшүүритэ муухай аашые хэзээшье, хэзээдэшье хүлисэхэгүй!

Үнэн сэхэ колхозницын эдэ үгэнүүдые хэншье зүбшөөхэл. Юуб гэхэдэ, биднэр буянтуевуудай, батуевуудай *толгой соо үлэһэн хуу*шанай үжэнги муухай үлэгдэлнүүдтэй эрид тэмсэнэ бшуубди.

Ш. Нимбуев.

Түргэнөөр барилгын воскресник

Буденнын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд ниитын ашаг шэмэтэ малажалые хүгжөөлгэдэ зоотехническэ барилгануудай шухала байһаниие ойлгодог. Тиимэһээ тэдэнэр энэ жэлдэ малай хэдэн шэнэ байрануудые бариха гэжэ шиидээ. Түсэб дотор хараалагдаһанай ёһоор, эдэ барилганууд техник-барилгаша нүхэр Сухаревай методээр баригдаха юм.

300 толгой тахяагай байра барихын тулада воскресник өмхидхэхэ гэжэ колхозой правлениин заседани дээрээ шиидхээд, барилгада ямар материалай ба зэр зэмсэгүүдэй хэрэглэгдэхэ, хэды хүниие воскреснигтэ гаргаха, хэниисэнь ямар хүдэлмэридэ хабаадуулха тухай хөөрэлдэһэн, хүдэлмэриингөө бүхы хүсые бүридхэһэн байна.

* * *

Үглөөнэй улаан наранаар колхозой гэшүүд, хүгшэн залуугүй хүрзэ, һүхэ болон бусад зэр зэмсэгүүдые баринхай шэнэ барилгын газар тээшэ шамданад. Уданшьегүй олон хүнүүд тэрэ газарта сугларба. Тэндэнь гансахан лэ баханын модон ба фундаментын шулуунһаа ондоо ямаршье материал байгаагүй.

Барилгын бригадир Хороших столбнуудые хайлга ба һуулгалгада 10 хүниие, хана бариха чурканууд ые хюрөөдэлгэдэ —10 хүниие, чуркануудые хахалалгада — 2, столбнуудай нүхэ малталгада —8, шабар зууралгада—11, элһэ зөөлгэдэ—4. уһа зөөлгэдэ—2 хүниие томилон табиба. Тэрээнһээ гадна, 12 хүн модо бэлэдхэлгэ ба шэрэлгэдэ гараһан байгаа.

Уданшьегүй түрүүшын модод буулгагдажа эхилбэ. Тэдэ мододынь —нарихан аад, годигорнууд һургаагууд.

Столбнууд хайгдана, зоогдоно, чурканууд 40 сантиметр утатайгаар тайрагдан хахалагдана, элһэн ба уһан зөөгдэнэ, шабар һолоомотой холигдон зууралгана.

20 метр утатай, 6 метр үргэнтэй, 40 сантиметр гүнзэгытэйгөөр малтагдаһан фундаментын нүхэн соо шулуун дэбдигдэнэ.

Хүдэлмэриин забһарлалга боложо. тэндэ газетэнүүдэй һонинуудые колхознигуудта уншалга(эмхидхэгдэбэ.

Колхозой партийна организациин секретариие орлогшо, избач нүхэр Иван Хохолов «Малаа һайн ба дулаан байраар хангаха» гэһэн түрүү бэшэгтэйгээр «Дайшалхы хуудаһа» гаргажа, баригдажа байгаа шэнэ байрын дэргэдэ үлгэбэ...

Шулуун фундамент дээрэ хахалагдаһан сусалнууд шабараар няагдан, тахяагай байрын хананууд бодхоогдожо эхилбэ. Энэ үдэр 8 хана сусал шабар хоёроор няагдан бодхогдобо.

Ой модо холотой Зэдын аймагай зарим колхозуудта иимэ барилганuудай тон түргэнөөр, барилгын материал багаар хэрэглэн, үнэ сэн багатайгаар бүтээгдэжэ байһаниинь тон һайшаалтай.

Н. Цыбенов.

Малшадаа хооһон тогтоолоор мэхэлбэ

Суулгын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой (Мухаршэбэр) һаалишадай халадгүйгөөр үнеэдээ һаадаг ба МТФ-е даагша А. Самгадеевэй ариг сэбэрые сахиха асуудалда багаар анхарал табидаг тухай бэшэг манай редакцида ороһон юм.

Энэ бэшэг Суулгын сомсоведэй гүйсэдкомдо эльгээгдэһэн байна. Уданшьегүй тус гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Цыбикжапов нимэ харюу редакцида эльгээгээ һэн: «Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай халадаар хангагдаагүй байһаниинь үнэн. Һаалишадта шэнэ халадуудые абажа үгэхэ тухай асуудал колхозой правлениинь урда табигдаа. Правлени хадаа энэ оной майн 15 хүрэтэр һаалишадтаа шэнэ халадуудые, полотенцэнүүдые абаха ба умывальник табиха гэжэ шиидхэбэ».

Теэд майн 15 үни үнгэржэ, июнь һарын гараад байхада, дурсагдаһан колхозой һаалишадай хахархай муухай халадуудтай ба МТФ дээрэ ариг сэбэрэй сахигдадаггүй зангаараа байһан тухай манай селькор дахин бэшэнэ. Селькорой һүүлшын бэшэг дээрэһээ мэдэхэдэ, МТФ дээрэ ариг сэбэрэй сахигдадаггүй байхаһаа гадна, малшадай дунда ниитэ-политическэ ба культурно-гэгээрэлэй ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Эдэ бүгэдэ юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, сомсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Цыбикжапов үгэһэн заабаринуудайнгаа дүүргэлтые шалгадаггүй байна. Тиихэдэ Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд малшадтаа анхарал табидаггүй, харин тэдэниие хооһон тогтоолоор мэхэлдэг, сомсоведэй гүйсэдкомой заабариие, мүн өөһэдынгөө абаһан шиидхэбэриие дүүргэдэггүй хүнүүд байшоо.

Хооһон тогтоол хэндэшье хэрэггүй гэжэ эдэ нүхэд ойлгодог болоод, шиидхэбэринүүдээ дүүргэдэг байхань шухала.

Г. Данзанов.

Иволгын аймагай «Мартын 8» гэжэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд 100 гаран газетэ захижа абадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: почтальон Груня Таргашина шэнэ газетэнүүдые ба бэшэгүүдые колхозник Переваловайда асаржа үгэжэ байна. **М. Минеевэй** фото.

МАНАЙ РЕСПУБЛИКА ДОТОР

Доцент Червяковой һайшаалта хүдэлмэри

Һаяхан зооветинститудта институдай профессорско-һургагшанарай составай, студентнэрэй ба городой ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар научна конференци болобо. Тэндэ институдай фармакологиин кафедрые даагша доцент Червяков «гексахлоран гэжэ эмые ветеринарида хэрэглэлгэ» гэһэн асуудалаар элидхэл хэлэбэ.

Гексахлоран гэжэ эм малай хамуу, бужуу, мориной байжа үбдэхэ ба бусад үбшэнүүдые тараадаг шархэ болон элдэб янзын шалзануудые үгы хэлгэдэ ехэ туһатай юм. Теэд энэ эм уһан соо хайлаадаггүй дээрэһээ багаар хэрэглэгдэдэг байгаа. Үнэгүй аад, аша туһа ехэтэй энэ эмые ажалда хэрэглэдэг болгохын зорилгоор, нүхэр Червяков шэнжэлгэ хэжэ, тус эмые уһанда хайлуулха аргые шудалһан байна. Тиин тэрэнээ институдайнгаа хамһабариин ажахыда, Иволгын аймагай «XVIII партсъезд» колхозой мал аргалалгада хэрэглэжэ үзэһэниинь эрхим аша үри харуулаа.

Элидхэл тухай үгэ хэлэгшэд нүхэр Червяковой хэһэн шэнжэлэлгын хүдэлмэриин тон ехэ удхашанартай байһаниие тэмдэглээ.

К. Васильев.

Колхоз болбосон байдалтай болоно

Сэлэнгын аймагай Үбэр-Зөөхэйн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз *жэл ерэхэ бүри* болбосон байдалтай боложо байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхозой центртэ 35 точкотой радиоузел, бани, пекарни баригдаһан байгаа.

Энэ жэлдэ колхоз телефонтой *болобо*. Полевой хоёр бригаданууд болон малажалай фермэнүүд колхозойнгоо правленитэй телефонно холбоотой. Хабарай тарилгын урда тээ полевой станай байшан баригдаһан ба шэнэ худаг малтагдаһан байна. Мүн колхозой дэргэдэхи *магазинай гэр шэнээр* баригдажа эхилээ.

Правлениин конторын газаагуур 80 гаран элдэб модод һуулгагдаад. *мүнөө набшалан сэсэглэжэ байна.*

В. Бадашкеев.

Шэнэ больницанууд

«Бурмонголлес» трестын капитальна барилгын таһаг Заиграйн аймагай центртэ 42 оротой больницын байшан барихань. Мүнөө барилгын материал сүм бэлэдхэгдээд, байшангайнь һуури табигдажа эхилээ.

Хараалагдаһан графигай ёһоор больницын барилга энэ жэлэй эсэс хүрэтэр дүүргэгдэхэ юм.

Мүн Галуута-Нуурай шахтын рудоуправлени 60 оротой больница барижа байна. Энэ жэлдэ тус больницын главна корпус, кухни ашаглалгада оруулагдаха юм. 1951 ондо больницын инфекционно ба түрэлгын таһагууд баригдажа дүүргэгдэхэ байна.

Профсоюзна агитмашина

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профессиональна союзай обкомой агитмашина хабарай тарилгада хабаадалсажа байгаа пайщигуудые культурнаар хангахын тула Заиграйн аймаг гаража ерэбэ.

Энэ агитмашина «Улаан Эрхирэг», «Арбижал», Ленинэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозуудаар ябажа, «Тэрэниие Сүхэ-Батор гэжэ нэрлэдэг», «Котовский» гэжэ картинануудые колхознигуудта харуулһан байна. Агитмашиные даагша нүхэр Ренцеев «Эд хэрэглэгшэдэй коопераци шэнэ үедэ» гэһэн темээр хэдэн хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө.

Мүнөө тус агитмашина Сэлэнгын ба Зэдын аймагуудта гараба.

Түрүүшын выпуск

Культурно-гэгээрэлэй республиканска һургуули (Кяхта) июнь һарада түрүүшынгээ выпуск хэхэнь. Энэ һургуулиие дүүргэжэ гараһан 26 хүн аймагуудай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта хүдэлмэрилхэ юм. Мүн зарим эрхим һурагшадынь Москвагай библиотечнэ институт эльгээгдэхэ байна.

Туристска маршрудаар

Хизаар ороноо шэнжэлэлгын Кяхтын музей аймагайнгаа һургуулиин һурагшадта зорюулжа, туристска аян замай маршрудуудые зохёобо. Мүнөө аймагай зарим һургуулинуудай һурагшад тус маршрудаарнь аян замда гаража захалаа. Һаяхан Кяхтын дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад Суджи нютаг ошожо ерээ һэн. Эндэ эртэ урда сагта суджинценууд—гуннууд һууридаг байһан юм. 1896—97 онуудта Талько-Гринцевич гэгшэ тэндэ түрүүшын археологическа малталга хэхэ зуураа, тэндэһээ түмэр зэмсэгүүдэй бутархай, яһаар хэгдэһэн зүйлнүүдые, хитад гэрэл ба шабар амһартануудые, мүн эдэй таһархай гэхэ мэтэ зүйлнүүдые олоһон байна. Эдэ малтамалнуудынь мүнөө Кяхтын музейдэ табигданхай.

ООН-эй харгалзаха Соведэй заседани[е] Советскэ түлөөлэгшэ орхижо гараба

НЬЮ-ЙОРК, июниин 2. (ТАСС). ООН-эй харгалзаха Соведэй 7-дохи сесси үсэгэлдэр нээгдээ. Заседаниин эхиндэ Советскэ Союзай түлөөлэгшэ хадаа Хитадай Арадай республикын арадай Центральна правительствын мэдүүлгэнүүдые, тусгаарлабал, һүүлэй мэдүүлгые дурдаба. Тэрэ мэдүүлгэ соогоо Хитадай арадай Центральна правительство хадаа Хитадые, мүн хитад арадые түлөөлдэггүй гоминдановска группын түлөөлэгшые харгалзаха Соведһээ холодуулан зайлуулхые эриһэн ба өөрынгөө түлөөлэгшэ Мын Юнчениие Соведтэ томилһон байгаа. Советскэ түлөөлэгшэ гоминдановска группын түлөөлэгшые харгалзаха Соведһээ гаргахэ дура[д] хал оруулба.

Советскэ дурадхалынь голосо[ва]нида табигдажа, буруушаагдаб[а]. Англиин ба Аргентинын түлөөлэ[г]шэд голосованиһаа һаналаа бари[ба]. Голосованиин һүүлээр Со[]ветскэ Союзай түлөөлэгшэ хада[а] харгалзаха Соведтэ гоминдановска группын түлөөлэгшын хабаад[алжа] байгаа сагта Соведэй хүдэлмэри[дэ] Советскэ Союз хабаадахагүй ба го[]миндановска группын түлөөлэгшы[н] хабаадалгатайгаар абтаһан ямаршь[е] шиидхэбэринүүд гү, али дурадха[л]нуудые хуулита гэжэ мэдэрхэгү[й] гэжэ уридшалан хэлээд, Соведэй за[]седаниие орхижо гараба.

Хитадай промышленна предприятинууд дээрэ ажалай мүрысөөн дэлгэрнэ

ПЕКИН, июниин 1. (ТАСС). Баодинда гарадаг «Хэбэйжибао» газетын бэшэһэнэй ёһоор, кайланска шулуу нүүрһэнэй шахтануудай 50 мянган шахтёрнууд мүрысэнэ, тиимэһээ нүүрһэ малтан абалгын хэмжээнь дээшэлээ. Майн 19-дэ 18.613 тонно нүүрһэ малтагдажа, һүүлэй 6 жэлдэ туйлагдаһан эгээн үндэр рекорд (16.226 тонно) булигдаба. Шахтёр бүхэнэй үйлэдбэриин бүтээсэнь тогтооһон нормоһоо холо үлүүлнэ.

Таншаньска металлургическа заводой хүдэлмэришэд мүрысөөндэ орожо, булад хайлуулха сагые нилээд багадхаа.

Пекинэй ба Тяньцзиниин районуудта хэгдэһэн аграрна реформын амжалтанууд

ПЕКИН, (ТАСС). Пекинэй ба Тяньцзиниин районуудта газарай реформо амжалтатайгаар хэгдэжэ дүүрэбэ. Реформын ашаар, Пекинэй райондохи 300 мянга үлүүтэй таряашад феодальна дарлалтаһаа Хитадай түүхэдэ анха түрүүшынхеэ сүлөөлэгдөө.

Пекинэй хүдөөгэй районуудта 1.097.500 му (1 му хадаа 1/16 га болодог) газар байна. Энэ газарай хахадынь помещигүүд болон баян таряашадта мэдээтэй байгаа. Газарай реформо хэгдэхэ үедэ помещигүүдэй ба баян таряашадай 394.796 му газар конфисковалагдажа, үгытэй таряашадта хубаагдаба.

Помещигүүдһээ тэрэшэлэн хүдөө ажахын элдэб 66.804 зэр зэмсэгүүд, 1.743 толгой мал ба 1330 мянган кэти орооһо (1 кэти 600 шахуу грамм) конфисковалагдаба. Аграрна реформын ашаар Пекинэй райондо 217. 091 хүнтэй 52. 009 айлнууд газар ба үйлэдбэриин зэр зэмсэгүүдые абаһан байна.

Тяньцзиниин райондо аграрна реформо хоёр һара хахад соо хэгдэжэ дүүрээ.

Французска ажалшадай материальна байдал муудана

ПАРИЖ, (ТАСС). Ургажа байгаа экономическа кризисэй тэмдэгүүд тухай ба ажалшадай материальна байдалай муудаһан тухай мэдээсэлнүүд французска хэблэлдэ үргэлжэ толилогдоно.

Гэмтэ хэрэгүүд, илангаяа өөһэдынгөө хүүгэд тушаа түрэлхидэй хэһэн гэмтэ хэрэгүүд, тэрэшэлэн хүүгэдэй гэмтэ хэрэгүүд олоор үзэгдэнэ. Өөрынгөө хүүгэдые түрэлхидэй алаһан тухай, хэдэн һара үлэсэжэ ябаһан хүүгэдэй эндэ тэндэ олдоһон тухай, тэжээхэ аргая таһараад, хүүгэдээ худалдаһан тухай мэдээнүүд хэдэн һарын турша дотор үдэр бүри газетэнүүдтэ толилогдоно.

Хэблэлэй зарим органууд хадаа түрэлхидэй хэһэн гэмтэ хэрэгүүдынь түрэлхидэй зэрлиг шэрүүн зан аашаһаа болобо гэжэ тоолоод, тэдэ түрэлхидые хатуугаар хэһээхэ эрилтэ табина. Гэбэшье, сүүдэй процессүүд тухай газетнэ мэдээсэлнүүдһээ юу элирнэб гэхэдэ, эдэ бүхы гэмтэ хэрэгүүд хадаа хүдэлмэригүйдэлгэ, үгырэл хооһоролой алкоголизм гэхэ мэтын социальна үндэһэтэй байна.

Хүн зоной үгырэл хооһоролой ургаһан ба худалдан абаха шадабариин бага болоһонтой дашарамдуулан, үйлэдбэриин эзэд сэнгүүдые хуушан хэбээрнь байлгаха ба тэдэниие улам хүндэрүүлхэ гэжэ эрмэлзэн, юумые химда сэнгээр худалдахагүйн тула продуктнуудые усадхана.

США дотор негрнүүдтэ эсэргүү террор хэгдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Холбоото Штадуудта негрнүүдтэ эсэргүү шуһата террор хэгдэжэ байна. Һаяхан Лафайеттдэ (Алабама штат) сагаан шарайта хоёр полициинхид 18 наһатай негр Уилли Карлайл гэгшые полицейскэ патрульна машинын мөөриин хиие гаргаа гэжэ гэмнээд, арестовалба. Арестовалагдаһан негрые полициинхидай ехөөр сохиһон ушарһаа, тэрэнь үхэһэн байгаа. Эдэ полициинхидай гэмтэ аашань гүйсэдөөр элирүүлэгдэһэн байбашье, сүүд тэдэниие зүбтүүлбэ.

Детройдтэ трамвайн жолоошо Рой Сандефер гэгшэ үбгэн негр Джордж Джонс гэгшын трамвайда орохо гэхэдэнь, түмэрөөр сохибо. Үбгэн негрын бэеэ хамгаалха гэжэ оролдоходонь, сагаан шарайта хулиган тэрэниие хэдэн удаа буудажа алаба. Тиин хүниие алаһанай түлөө хулиган хэһээгдээгүй.

Тобшо мэдээсэлнүүд

◆ Гүрэнэй единэ засагай нютагай органууд тухай шэнэ хуулиин ёһоор, бүхы Польшо дотор Рада Народовойнуудай президиумүүдтэ һунгалтанууд эхилээ.

◆ «Манай сүлөөгэй түрэһэн үдэр» гэжэ документальна үнгэтэ фильм будапештскэ кинотеатрнуудай экрануудта гараба. Тэрэ хадаа тус орониие баатарлиг Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 5 жэлэй ойе Венгридэ һайндэрлэһэн тухай хэлэнэ.

◆ Советскэ эхэнэрнүүдэй ажабайдал ба ажал-ябуулгада зорюулагдаһан фотовыставкэ Шанхайда хаагдаа. Выставкые 129.013 хүн үзэбэ.

◆ Мадрасска провинциин (Инди) правительство, «Дэлхэйн эдир наһатад» ба бусад хэдэн советскэ фильмнүүдые харуулха ябадалые хорибо.

◆ Мексиканска национальна политехническэ институдай студентнүүд эб найрамдал хамгаалха ажал-ябуулгын түлөө профессор Карлос Нобле гэгшые ажалһаань гаргаһан ябадалда эсэргүү буруушаалай тэмдэг болгон соносхогдоһон забастовкые үргэлжэлүүлнэ.

◆ Люнбургын райондо (Баруун Германи) боложо байгаа английскэ сэрэгүүдэй маневрнуудта 1000 шахуу немецүүд английска сэрэгэй формо үмдэжэ хабаадана.

◆ Чикагода (США) трамвай грузовигтай мүргэлдэжэ, 33 хүн үхэһэн ба 50 хүн шархатаһан байна. Мүргэлдэхэ үедэ гараһан түймэртэ 5 гэр шатаа.

★ Кришна (Инди) районой сүүд хадаа коммунистнууд гэжэ гэмнэгдэһэн 22 хүниие бүхэли наһаарнь түрмэдэ хаахаар сүүдлэбэ.

★ 9 жэлэй урда тээ Акрополь һоо фашистска тугые абажа хаяһан Грециин национальна герой Манолис Глезос мүнөө Керкирын түрмын шиигтэй подвал соо һуужа байна гэжэ афинска «Махи» газетэ бэшэнэ.

★ Францида демократическа хэблэлэй ашаг туһада мүнгэ суглуулагдана. «Юманите» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, 13.700 мянган франк суглуулагдаа.

Харюусалгатай редактор Д. Д. ЛУБСАНОВ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и тран спорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02314. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000